

Öröklésről általában

- „Az ember halálával hagyatéka, mint egész száll az örökösre”- ekként határozza meg az öröklés fogalmát a Polgári törvénykönyv (Ptk.).
- Az öröklési jog, ehhez képest, az ember vagyonának sorsát rendezi a halált követő időre nézve. Vagyonának sorsát – mivel nemcsak a javak, hanem a tartozások felől is rendelkezni kell!
- A magyar öröklési jog az öröklés két fajtáját ismeri: a törvényes öröklést és a végintézkedést. Ha valaki után végintézkedés maradt, úgy ez határozza meg az öröklés rendjét. Ha és amennyiben nincs végintézkedés, úgy a törvényes öröklés rendje az irányadó.
- A „törvényes” jelző itt tehát nem azt jelenti, hogy a végintézkedés törvénytelen lenne: a törvény a végintézkedés elmaradásának esetén alkalmazandó öröklési szabályokat állapítja meg csupán.
- Ha más örökös nincs – az állam örököl, mint törvényes örökös.
- Az ún. „törvényes öröklés” általános rendje a következő:
  1. elsősorban az örökanyag gyermeke, ennek kiesése esetén az ő gyermeke örököl (a kiesett leszármazó helyén)
  2. leszármazók hiányában a házastárs örököl (de nem örökölhet törvényes örökösként a házastárs, ha az örökanyag halála előtt közöttük az életközösség végleges szándékkal megszakadt)
  3. leszármazó és házastárs hiányában az örökanyag szülői, az ő kiesésük esetén pedig – helyükön – az ő gyermekeik örökölnek
  4. ha szülő, szülői leszármazott sem örökölhet: a nagyszülők (ill. – helyükön – az ő leszármazóik) örökölnek
  5. az öröklési sort a még távolabbi felmenők, végül pedig az állam zárja
- Az azonos sorban álló törvényes örökösök – pl. több testvér az elhunyt szülő után – egyenlő részekben örökölnek.

- Ági vagyon: az a vagyontárgy, amely az örökagyóra – annak idején – öröklés vagy ingyenes juttatás címén hárult (valamelyik felmenőjéről, akár testvérén, annak leszármazóján keresztül, akár közvetlenül).
- Özvegyi jog: Az örökanyag házastársa örökli mindannak a vagyonnak a hasznélvezetét, amelyet egyébként nem ő örököl. Ha a házastárs új házasságot köt, hasznélvezeti joga megszűnik.

A végintézkedésről

- Az örökanyag, halála esetére, rendelkezhet vagyona vagy annak egy részének sorsa felől. Ez alkotmányos joga mindenkinek.
- A végintézkedések típusai:
  1. végrendelet: egyoldalú nyilatkozat
  2. öröklési szerződés: mellyel az örökanyag arra kötelezi magát, hogy a vele szerződő felet tartás vagy életjáradék fejében örökösévé teszi. Azonban az örökanyag arról a vagyonáról, amelyet öröklési szerződéssel lekötött, a továbbiakban már nem rendelkezhet. Az így lekötött ingatlanra elidegenítési és terhelési tilalmat kell bevezetni.
  3. halál esetére szóló ajándékozás
  4. rendelkezés várt örökségről: a leszármazók között, az örökanyag életében kötött, írásbeli szerződés.
- Végrendelkezni csak személyesen lehet. Két vagy több személy egyazon okiratba foglalt végrendelkezése érvénytelen.
- A végrendelet fajtái:
  1. írásbeli magánvégrendelet: csak cselekvőképes személy teheti – nem teheti aki vak; analfabéta; olvasásra ill. aláírásra képtelen állapotban van.
  2. közvégrendelet: közjegyző vagy az illetékes bíróság előtt lehet tenni – akár korlátozottan cselekvőképes (például 14–18 év közötti) személynek is!
  3. szóbeli végrendelet: az teheti, aki életét fenyegető rendkívüli vész helyzetben írásbelit nem tud tenni – két tanú együttes jelenlétében, általuk értett nyelven, teljes terjedelemben elmondva.

- Az írásbeli magánvégrendelet formai kellei:
  - a végrendeletet által tökéletesen értett nyelven írodott
  - kiderül végrendeleti minősége, keltének helye és ideje (ez fontos: ha nincs ott például, hogy „Bp”, akkor érvénytelen)
  - saját maga írta és aláírta, vagy
  - két tanú együttes jelenlétében aláírja (a tanúk is aláírják); a lapok sorszámozottak és minden oldalon aláírtak, vagy
  - közjegyzői letétbe helyezte.
- Nem veszíti érvényét a végrendelet, ha elvesz vagy véletlenül megsemmisül
- A végrendelkező korábban tett végrendeletét – ugyanolyan módon – visszavonhatja.
- Örökösnevezés: Végrendeletben egy vagy több örökös is lehet nevezni. Az örökösnek azonban a hagyatéki terhek viselésében is osztoznia kell!
- Kötelekrész: „Végrendelet ellenére való öröklés”. A leszármazót és a szülőt annak fele illeti, ami neki, mint törvényes örökösnek járna.
- Nem jár kötelekrész annak, akit az örökanyag végintézkedésében érvényesen, az okok kifejezett megjelölése mellett kitagadott.
- Kitagadásnak csak a Ptk. 663. §-a által megszabott esetekben van helye (például ha valaki az örökanyag életére tör, erkölcsstelen életmódot folytat, súlyos bűncselekményt követett el, bántalmazza házastársát, megszegi tartási kötelezettségét).
- Az örökség visszautasítható. Az örökös egyébként vagyoni jogutód.
- A hagyatéki tartozások:
  1. temetési költség
  2. hagyatéki eljárás költségei
  3. örökanyag tartozásai
  4. kötelekrész
  5. meghagyások
- Az örökös a tartozásokért kizárólag a hagyaték tárgyaival és annak hasznáival felel. Saját vagyonával csak öröksége erejéig, ha a hagyatéki tárgyak nincsenek a birtokában.

Az élettársak helyzete

- Az élettárs hozzátartozónak minősül ugyan, de örökölni *csak akkor örököl, ha társa végrendeletében örököséül nevezi!!*
- Az élettárs soha nem „törvényes örökös”: pusztán a kapcsolat és a törvény folytán nem örököl.
- A helyzet, ha az élettárs végrendelet alapján sem örököl: az élettársak vagyoni viszonyait egyfajta polgári jogi társasági szerződésként írja le a Polgári Törvénykönyv.
- Az élettársak, együttélésük alatt, a szerzésben való közreműködésük arányában, ha pedig ez nem állapítható meg, egyenlő arányban szereznek közös tulajdont. A háztartási munka is közreműködésnek számít.
- A polgári jogi társaság szabályait alkalmazva, az egyik élettárs halála esetén „végelszámolásnak” van helye.
- Az élettársak közös szerzésén alapuló igények tulajdon iránti igénynek minősülnek, a tulajdon iránti igény pedig nem évül el. Ezért a túlélő élettárs érvényesítheti az elhunyt élettárs örökösével szemben vagyoni igényeit, ha a hagyatéki leltárban a közös gazdálkodás során keletkezett összes vagyon (vagyoni jellegű jogok és kötelezettségek) az elhunyt élettárs hagyatékaként szerepel.

Az életbiztosítási szerződés

- Az egyik, biztosítással rendelkező élettárs halála esetén a biztosítási összegre a másik élettárs akkor jogosult, ha az életbiztosítási szerződésben őt nevezték meg kedvezményezettnek (vagy a szerződésről bemutatóra szóló kötvényt állították ki és az a birtokában van).
- Élettársak is köthetnek öröklési szerződést. Az öröklési szerződésben tartás vagy életjáradék fejében az élettárs, halála esetére a másik élettársat örökösévé teszi.
- A törvényes örökösökkel folytatott jogviták elkerülése érdekében érdemes az élettársi vagyoni viszonyokat még az együttélés ideje alatt okiratban rögzíteni, vagy ha az élettársak egymásra vagyontárgyakat szándékoznak hagyni, vagy akár egész vagyonukat, készítsenek végrendeletet.

Az emberi jogokra, a nők és a szexuális kisebbségek helyzetére, a testtel való önrendelkezésre vonatkozó számos további ismeretet találhat honlapunkon: habeascorpus.hu

Egyenjogúság • jogsegély • önrendelkezés

Habeas Corpus Munkacsoport

Elsősorban a nők és a szexuális kisebbségek egyenjogúságának előmozdításával, a szexualitással kapcsolatos önrendelkezési jogok érvényesítésével, a nők és gyerekek elleni erőszak visszaszorításával foglalkozunk. Bíráljuk a jogi eljárások keretein belül megvalósuló jogsértéseket is, amelyek tovább csökkentik a nők, gyermekek és szexuális kisebbségi személyek eleve gyenge védelmét emberi jogaik megsértésével szemben. Ha tevékenységünket támogatni kívánja, egyebek közt átutalhatja személyi jövedelemadója 1%-át.

Tudja-e Ön...? ismeretterjesztő sorozatunk a testtel, a szexualitással kapcsolatos önrendelkezési jogokról, a nők, a bántalmazott gyerekek, a szexuális kisebbségek jogairól és azok érvényesítéséről szól. További példányokat kérhet munkatársainktól, vagy alábbi levélcímünkön rendelheti meg. Kiadványaink aktuális listáját és szövegüket megismerheti honlapunkon: habeascorpus.hu/tudja-e

Fő támogatóink voltak az utóbbi három évben:

a Nyílt Társadalom Intézet, a Ford Alapítvány és az adójuk 1%-át fölajánló polgárok.

habeascorpus.hu

Habeas Corpus Munkacsoport

közhasznú jogvédő szervezet

1364 Budapest Pf. 31.

adószám: 18082401-1-41

06 30 9965666, 06 1 3215028

a jogsegély hívható: kedden 17–19 óráig

jogsegely@habeascorpus.hu

második kiadás, 2005

© minden jog fenntartva

Tudja-e Ön...?

Hogyan örökölhet élettársától?

végrendelet öröklés

Tudja-e Ön...?

A HABEAS CORPUS MUNKACSOPORT ISMERETTERJESZTŐ KIADVÁNYA